

CONTRA ELS HOMES D'ACCIÓ

Marià Veloy

més
LLIBRES

Al mig del terrat hi ha una bossa de plàstic. Il·luminada tèrbolament pels fanals del carrer, es retorça com si no fos el vent la causa de les batzegades, sinó una voluntat fantasmal que volgués alçar el vol. Quan m'hi apropo i l'agafo amb una cautela potser ridícula, però, comprovo que aquesta bossa no té res de demoníaca. Si es manté sobre les rajoles vermelles i enganxoses, és gràcies al pes dels estris per afaitar-se que conté. Un pot d'escuma, una brotxa i un paquet de sis gilletes; fins i tot, hi ha un petit mirall. Em pregunto si algú vol fer-me una broma de propòsit indesxifrabable, però, quan observo al meu voltant, descobreixo que no, que hi ha una explicació. En una de les cantonades, estirat en una gandula de tela blava cremada pel sol, hi dorm un vell. Samarreta imperi, cabell grenyut com un arbust socarrimat, barba de tres dies. L'ampolla de whisky als peus explica els roncs d'aquest gripau ebri, i sé que no me n'he de preocupar. Deixo els estris sobre la barana i, després de guardar-me la bossa en una butxaca, em trec la samarreta amb la cara de Malatesa. Duc els cabells prou curts i m'és fàcil ensabonar-me el cap amb l'escuma. Amb el mirall a la distància d'un braç, passo una de les gilletes per la templa esquerra. El tacte és d'un perill fred, però llisca amb la determinació de qui arrossega totes les fitxes sobre el tapet per a una última aposta. Quan m'afaito la templa dreta, el mirall em torna la imatge d'un home amb la cresta blanca, però no és com

la de l'apatxe revolucionari que hi veia l'Alberta, sinó la de l'il·luminat que ha comprès el món i es proposa estar-hi a l'altura. Amb un somriure als llavis, em rapo els cabells de la cresta i quedo calb, com un bou disposat al sacrifici. Un cop enllestida la feina, torno els estris a la bossa, i hi afegeixo un bitllet de cinc mil pessetes. Si tingués paper i bolígraf, també hi afegiria una nota, no per explicar la meva generositat, sinó per demanar disculpes. «Espero que no li sàpiga greu haver de tornar al colmado.» Dalt del terrat, amb prou feines se sent la fressa del carrer, i respiro la xafogor de la nit. «Una nit tan bona com qual-sevol altra per morir», penso. Després de posar-me la samarreta, salto la barana amb un moviment ortopèdic i quedo a l'altre costat, temptat pel vertigen. Si miro al terra no veig les dues gorres blaves i simètriques dels policies que fan guàrdia, sinó el meu cos topant en un balcó i altre abans de quedar desmanegat a terra, amb les cames en una posició improbable i la cara amb expressió de titella perplex. Allunyant aquesta imatge, em dic que fins al balcó del quart pis, on ara dorm l'Alberta, només són dos metres i, com si no fos una bogeria, tanco els ulls i em deixo caure. Alehop!

Aquesta nit tinc un somni. Som a principis dels anys quaranta i entro en una botiga de discos a Missoula, Montana. El venedor s'assembla molt al cantant Neil Young, però té els cabells blancs i se'ls pentina amb un tupè que, estranyament, no resulta ridícul, sinó imponent. Pel que sembla, ja ens coneixem, perquè em saluda pel nom i em tracta com a una clienta habitual. «Has de veure això, Alberta», em diu. Agafant-me la mà, em condueix cap a l'interior de la botiga, on hi ha un passadís amb llums funeraris, i assenyala, allà al fons, una cabina de vidre amb un d'aquells micròfons grans i rodons que només he vist a les pel·lícules. Tot i que als meus ulls té l'elegància d'allò antic, per al Neil és l'última novetat. «Saps què és això?», em pregunta. Faig que no amb el cap, i m'explica que serveix per gravar discos. «Abans de marxar amb l'exèrcit, els nois del poble el fan servir per gravar un missatge de record. Les xicotes, els pares, els tiets..., tots tenen les seves paraules d'amor.» Per com pronuncia aquesta frase, sé que, en efecte, és el Neil Young, però em sembla indecorós de dir-l'hi. I si no n'és conscient? «Aquesta cabina, però, té un defecte –continua ell–. Els nois es queixen que, un cop a dins, tot sols i preparats per acomiadar-se potser per sempre, es queden sense paraules. Quan es posen aquells cascos –assenyala uns cascos entapissats amb pell que pengen d'un ganxo daurat–, senten les veus dels seus morts. Dels avis, gairebé

tots; d'altres, dels germans o els pares...» No cal que l'hi demani. Després de fer una pausa, obre la porta i m'hi fa passar. Un cop dins, tanco els ulls. Em poso els cascos. Al principi, només m'envolta un silenci de cotó fluix, però de seguida comencen a parlar-me. Primer és l'àvia que em diu: «Alberta, bonica», i després s'hi afegeix l'avi: «Ja estudies prou, nena?». Com si fossin conscients que la comunicació no ha de durar gaire, m'envien molts petons i deixen pas al tiet Antonio, que em demana que no em baralli amb la mare, i a la Mireia. «Fes-me un favor –em diu la meva amiga d'infància, fent veure que no l'envaeix una malenconia immensa–. Sigues feliç.» També hi ha hagut temps per a la cosina de la meva mare, la Dolores, i el tiet Eduard. Quan la cabina torna a quedar en silenci, ploro, sí, però no estic exactament trista. D'una manera potser incongruent, em sento acompanyada. Em tranquil·litza saber que tots estan bé, conformats amb allò que van ser les seves vides. Només quan surto de la cabina, després d'eixugar-me les llàgrimes, me n'adono. «I l'Oswald? –pregunto en veu alta, més sorpresa que altra cosa–. Com és que no m'ha dit res?» El Neil, amb la transcendència de qui comenta un partit de beisbol, em deixa anar: «No deies que seguia viu?». I aleshores, sí, aleshores em desperto.

L'Alberta encara viu a l'apartament que vam llogar quan començàvem a sortir, però, excepte pels terrats que es veuen des del menjador, no s'assembla gens a la llar que havíem començat a construir. Ara aquest pis és només el seu pis. Hi ha pocs mobles, però de qualitat. Les prestatgeries i la taula són de fusta de roure, i aquest sofà on soc assegut és de disseny nòrdic. A més, està decorat amb els quadres una mica presumptuosos dels seus amics. Conceptuals, estudiadament provocadors, incapaços d'establir un diàleg amb cap espectador que no sigui l'ego de l'artista. Aquí, al meu costat, hi ha l'únic objecte que m'ha agradat, una escultura que em recorda les de Miró. És un ninot pintat amb colors molt vius –blau i groc, una mica de vermell, un punt negre en forma de melic– que et mira amb els ulls ben oberts, amb l'expressió d'un nen que encara no ha acabat d'entendre el món. Sense saber justificar-ho, i malgrat les diferències evidents, penso que seria el company perfecte d'*Il Cane* de Giacometti sobre el que l'Alberta havia d'escriure la seva tesina. Aquell gos d'una primesa essencial, inclinat com si ensumés una pista perduda fa temps i per sempre, no trobaria mai cap company que no fos aquest nen d'una innocència desarmant. Penso que aquests tipus de comentaris una mica estrafolaris i potser elementals, però que demostren interès per allò que ella s'estima, són els que l'Alberta hauria agraït quan vivíem junts. Mai no ho vaig fer, però.

La nostàlgia, que fins ara només ha estat una ombra, es converteix en una fiblada a l'alçada del ronyó i una maledicció remugada: «Si en vas ser, d'idiota». Com si el temps fos una cinta de vídeo, faig veure que puc fer anar el temps enrere, i imposar una realitat paral·lela en què jo mai no m'he mogut del seu costat i aquesta encara és casa meva. Potser per això m'he escarrassat a obrir la porta del balcó sense fer cap soroll, amb la col·laboració inestimable d'un baldó que mai ha tancat bé, i he contemplat aquest menjador amb l'estupor de l'arqueòleg que entra per primera vegada a la tomba d'un rei antic. Sense ganes de buscar les traces que delaten que l'Alberta no viu sola, com el rellotge Cassio que hi ha en una lleixa o la gorra al costat de la porta d'entrada, m'he assegut en aquesta butaca, i ara reclino el cap sobre el coixí. Després d'apartar una mica la 9 mm que se'm clava a l'esquena, tanco els ulls i respiro fondo. Sé que no ho hauria de fer, perquè pot ser perillós i, de ben segur, és indigne, però m'agafo fort a aquesta pau inventada, la primera pau que puc gaudir des de fa mesos. «Tot anirà bé», em dic amb una docilitat capaç de convence'm que no soc un home que ha de pagar el preu del seu somni.

No necessita cap soroll per anunciar la seva presència. Un cop és dins de casa, no permet que la porta del balcó es tanqui de cop, ni ensopega amb la butaca o l'escultura que em van regalar els amics per l'aniversari, sinó que sap ser lleuger. Tot i així, em desperto. Quan obro els ulls, tinc la boca pastosa, com si ahir a la nit hagués begut un gintònic de més o m'hagués rendit a la temptació d'un somnífer, i les paraules del Neil Young amb tupè se m'enreden al cap. Deies, no, viu... «No deies que seguia viu?» Tan bon punt recordo aquesta frase, el cor em fa un salt, bum!, i ho sé. L'Oswald és aquí, a casa. El primer impuls és quedar-me al llit i amagar-me sota els llençols, que no em vegi, que no sàpiga on soc, però de seguida comprenc que no condueix a res, aquesta criaturada. «Que potser ets una nena, Alberta?» Amb l'orgull ferit, m'aixeco d'una revolada, però mentre em poso el barnús blanc —fa calor, però no vull que em vegi en pijama— no em trec del cap la fotografia que, encara no fa tres mesos, van publicar els diaris. S'hi veia un cos que podia ser el de l'Oswald estirat sobre una llitera, mal tapat amb una manta pollosa i, a les costelles, s'hi distingien unes llunes fosques. «Els trets precisos dels agents de policia quan el terrorista intentava fugir», aclaria el peu. Sense sospitar que tot pogués ser un muntatge, el vaig plorar com potser no es mereixia. Em vaig esgarrapar la cara quan me'n vaig assabentar, enfollida de dolor, i després vaig quedar-me al llit tretze

dies seguits. Ara no em sap greu dir-ho. Preferiria que el meu somni hagués estat premonitori, i s'hagués convertit en una de les veus d'aquella cabina de Missoula. O tan sols que hagués funcionat l'estratègia del sergent que tinc d'home, que assegurava que els dos policies a la porta de casa em protegirien en cas que vingués a buscar-me. «Maleïts homes.» Estic empenyada, sí, però sense convicció. Només és una manera de trencar el silenci que, com una teranyina invisible i ineludible, s'estén per tot el pis mentre surto de l'habitació i obro el llum del passadís. Avanço amb cautela i, quan arribo al menjador, el veig assegut a la butaca. Va vestit amb texans i una samarreta que no li havia vist mai. S'ha rapat el cap com un pres o un monjo, però tot i així és fàcil reconèixer les faccions marcades per un nas retallat. Els ulls una mica estràbics i reconcentrats, els llavis prims com la fulla d'un ganivet. És l'Oswald, sense dubte, i jo no sé què haig de sentir. Horror?, indignació?, fàstic? Una mica de tot, suposo. Aclaparada per les massa coses que voldria dir, cap paraula no em surt dels llavis. Em quedo palplantada, amb les mans engarrotades, com urpes d'ocell dissecat, mentre l'Oswald em dedica aquell gest tan seu, una mica avergonyit. La ganyota del qual en deia somriure.

I, finalment, aquí la tinc. Durant aquestes últimes setmanes, entaforat en un pis des d'on no podia imaginar cap escapatòria, he tingut temps de sobres per pensar en l'Alberta, i he recreat aquesta escena no un, sinó mil cops. De vegades havia envellit de manera exagerada i, quan em veia assegut al sofà del menjador, no em feia cap pregunta. Només em ventava una bufetada amb la mà ampla i freda. D'altres, era tot el contrari. Amb el mateix aspecte que el dia que la vaig conèixer, el seu caràcter era el d'una nena i m'abraçava desfeta en llàgrimes, confessant que mai no m'havia deixat d'estimar, que mai no ho faria. Aquestes eren només dues variants; n'hi havia moltes més. Em rebia amb una copa de whisky, per exemple, i ocultava els seus sentiments amb ocurrències punyents o cíniques. «Mira qui s'ha pres la molèstia de venir-me a veure, l'home de la meva vida!» O ens convertíem en dos cossos fulgurants que fèiem servir la sensualitat dels desesperats per passar comptes. «Folla'm, malparit», m'escopia. Ara que la tinc aquí, però, res no és com havia imaginat. S'està dempeus al meu davant, quieta com un menhir, sense dir res. Ni tan sols sembla que es mogui. Va tapada amb un barnús de color blanc, que subjecta amb una mà a l'altura del pit, potser perquè vol evitar una indiscreció, potser per por que una daga hipotètica li travessi el cor. L'observo gairebé espantat, com si fos un espectre que pogués esvair-se. Els seus cabells foscos

i frondosos són els mateixos que recordo amb olor de bosc, i les celles negres dibuixen el marc perfecte per als seus ulls grossos, només una mica batracis. Els llavis, tan carnosos que els voldria mossegar, fan pensar en la sang d'una heroïna d'òpera. Endut per no sé quin impuls, m'aixeco de la butaca i, amb moviments alentits, m'hi apropo amb intenció d'acariciar-la, però només faig un pas. Alguna cosa em diu que, si intento anar més enllà, retrocedirà o, pitjor, mirarà d'escapar. N'hi ha prou amb aquest gest mínim, però, per comprovar que alguna cosa sí que ha canviat. Primer penso si no és per culpa de les ulleres, que, ara que m'hi fixo, són més profundes que fa només uns mesos i gairebé violàcies, o potser són els cabells que duu tallats a l'alçada de les espatlles...; però de seguida comprenc que no és res de tot això. Cap signe físic, ni tampoc cap marca sentimental. No puc saber, però sé, que aquesta Alberta no és més aspra, ni està més confosa, ni és íntimament més feliç que l'Alberta que jo coneixia. No. Allò que li ha atorgat el temps és la qualitat de convertir-se en un interrogant, algú que amb els llavis tancats em pregunta: «Qui ets, Oswald?». I voldria ser prou valent per contestar: «Mai no he deixat de ser el noi que vas conèixer a la casa del far», però no, que no ho dic. Ho penso, només.